

розв'язок (розчинення невеликої кількості кожного із засобів в окремих стаканчиках, визначення їх середовища індикатором); та доведення вірності розв'язку (зливання цих розчинів і знову перевірка індикатором).

Вивчаючи амфотерні властивості алюмінію можна ще раз звернутись до зазначених мийних засобів та сформулювати проблемну ситуацію: вам необхідно вимити забруднені сковорідки та каструлі, одні з яких виготовлені зі сталі, а інші – з алюмінію, або зі сплаву на його основі; ви використали мийний засіб «Oven Cleaner» або ж «Містер Клін»; результат виявився неочікуваним. Прочитайте на цих засобах «Застереження: ...» їх використання. Поясніть результати домашнього експерименту з хімічної точки зору. З вище сказаного виходить, що у процесі роботи з проблемними ситуаціями учні здійснюють дослідження на кожному з етапів їх розв'язку, що і забезпечує можливість інтенсивного розвитку мислення учнів. Отже, проблемні ситуації та сформульовані на їх основі контекстні завдання відповідного навчання, за якого за ствердженням А.О. Вербицького замість орієнтації на засвоєння продуктів минулого досвіду реалізується установка на майбутню діяльність, детермінація майбутнім займає місце детермінації минулим [1] сприяють реалізації компетентнісного підходу у навчанні школярів хімії.

Література

1. Вербицкий А.А. Концепция знаково-контекстного обучения в ВУЗе / А.А. Вербицкий // Вопросы психологии. – 1987. – № 5. – С. 32–40.
2. Вербицкий А.А. Инварианты пр. профессионализма: проблемы формирования: монография / А.А. Вербицкий, М.Д. Ильязова. – М. : Логос, 2011. – 288 с.].
3. Методологический семинар «Россия в Болонском процессе: проблемы, задачи, перспективы» Компетентностный подход и теория контекстного обучения. Электронный ресурс. – [Режим доступа] : <http://fgosvo.ru/uploadfiles/npo/20120326010135.pdf>

ЯК ШКОЛА ГОТУЄ УЧНІВ ДО ЖИТТЯ В ТЕХНОЛОГІЗОВАНОМУ СВІТІ

*В.Р. Ільченко, К.Ж. Гуз, О.Г. Ільченко
Полтава, Україна*

Ця стаття написана за матеріалами незвичної поки що для освітянської громадськості книги «Письма из педагогического ликбеза. Грамматика любви» (Полтава–Одеса, 2017 р.).

В книзі зроблена спроба колективного IQ виявити на основі публікацій у ФБ групою «Педагогічний лікбез» взаємозв'язок безпеки нації і змісту освіти. Загострити увагу небайдужих до долі нації на ролі моделі світу суспільства (життєствердної, агресивної чи деструктивної) в його сталому розвитку. Показати роль освіти у формуванні моделі світу, наголосити на відповідальності педагогів, батьків, представників влади за результативність цього процесу.

Значна кількість публікацій книги звертають увагу читачів на необхідність реалізації моделі освіти сталого розвитку «Довкілля» в сучасній і новій українській школі. За моделлю ОСР «Довкілля» в 2003–2014рр. навчалось понад 1 млн. учнів 1–7 кл. За підручниками, виданими за державні кошти. Зі зміною керівництва МОН України (2008) змінився напрямок освітнього процесу. Хоча наказу МОН України № 529 від 13.11.2000 р. за результатами Всеукраїнського експерименту щодо впровадження в ЗНЗ моделі освіти «Довкілля» ніхто не відміняв.

Нинішнє керівництво МОН намагається виправити ситуацію. Програми початкової школи «розвантажили», але в них відсутній зміст закономірностей, без яких неможливо досягти цілісності свідомості дітей, формування образу світу, надати учням знання про технологізований світ.

Ми писали рекомендації щодо зміни програм 1–4 кл. до керівництва МОН України, вони не враховані. В рекомендаціях, листах до керівництва надавалося порівняння навчальних моделей початкової освіти провідних країн (США, Ізраїлю) і вітчизняних моделей (моделі освіти «Довкілля» та моделі освіти, діючої в 1–6 класах), але на оновлення програм це не вплинуло.

План навчальної моделі початкової школи МАВАТ (наука в технологізованому суспільстві – Ізраїль) дає можливість учням 1–6 класу вивчати розділи «Жива природа», «Нежива природа», «Світ, створений людиною», в їх змісті наявні теми: «Періодичність», «Енергія і її використання, електростанції», «Інструменти, прості машини», «Робоче місце, професії», «Перспективні джерела енергії», «Розум і поведінка. Знайомство з комп'ютером», «Двигуни, машини. Взаємодія людини з машиною», «Промисловість».

Відмінні риси початкової STEM-освіти (США) в 1–6 класах включають узагальнюючі (скрізні) поняття: закономірності; причинно-наслідкові зв'язки; системи і моделі систем; наукові та інженерні навички: формулювання запитань і постановка задачі; створення і використання моделей; планування і проведення досліджень; побудова пояснень і проектування рішень.

Модель ОСР Довкілля в початковій школі корелює із STEM-освітою в науковому плані, відрізняється від неї патріотичним і моральним спрямуванням – формуванням (1–6 класи і далі) життєствердного національного образу учнів [1, с. 7].

Схожість STEM-освіти і «Довкілля» видно навіть з назви інтегрованого курсу «Довкілля», що включає природознавство, суспільствознавство, народознавство, основи здоров'я в кожному класі: «Запитую довілля» (1, 2 класи); «Спостерігаю довілля» (3 клас); «Досліджую довілля» (4 клас); «Пояснюю довілля» (5 клас); «Вивчаю основні системи довілля» (6 клас). Починаючи з першого класу, учні «відкривають» найбільш загальні, доступні їм (згідно досліджень Ж. Піаже, В.В. Давидова та ін.) закономірності, використовують їх під час пояснення спостережень, досліджень, моделювання процесів та ін. І так впорядковують своє дитинне мислення, формують соціально зрілий розум і природовідповідно високі рівні інтелекту. Учні знайомляться з найпростішими машинами і механізмами, сучасними джерелами енергії [2, с. 195].

В змісті діючих вітчизняних програм (1–6 класи) не зустрічаються термін «закон природи», терміни «машини», «інструменти». Курс природознавства фактично є курсом географії, об'єднаним з природознавством 18 ст.

Вважаємо за необхідне забезпечити учнів 1–6 класів посібниками, які б і при використанні діючих підручників спрямовували навчальний процес на формування у дітей життєствердного національного образу світу, життєствердної моделі світу вітчизняного суспільства як основи його довговічності і конкурентоздатності. Посібники створять умови для дослідження учнями власних можливостей реалізувати себе як майбутнього представника технологізованого суспільства.

Чекати 2018 р. (чи іншого терміну) немає підстав. Держава має знайти кошти на підготовку таких посібників (за основу можна взяти посібники моделі освіти «Довкілля»).

Підручники 7–9 класів, що подані були на конкурс, необхідно проаналізувати на предмет їх відповідності Державному стандарту (ДС) освіти. Ті з них, які не відповідають ДС, не в праві видаватися за державні кошти.

Аналіз провести не важко. В ДС відсутні предмети, є компоненти 7 освітніх галузей. Відповідно до них підручники мають надати учням 7 цілісностей знань, з яких учні будуть в кожний момент навчання формувати свій образ світу – особистісно значиму цілісність знань про дійсність. Магічне число 7 ± 2 – та кількість одиниць

інформації, які людина може одночасно тримати в свідомості, щоб утворювати з них цілісність і розуміти інформацію. Позбавлення цієї можливості дітей – це умова перетворення їхньої психіки в таку, що легко програмується, а дітей – в біологічні об'єкти, які виконують чужу волю.

Немає сенсу видавати підручники, якщо вони не виконують ДС. Наприклад, метою освітньої галузі «Природознавство» є формування природничо-наукової компетентності – здатності учнів оперувати єдиними, спільними для фізичного, хімічного, біологічного компонентів галузі закономірностями природи. З 33 підручників (фізики, хімії, біології), поданих на конкурс, тільки 3 підручники для 7, 8, 9 класів являють собою комплект, що формує в учнів цілісність знань про природу, відповідає ДС. Ці підручники діями чиновників МОН не допущені до видання. Автори поставили рукописи на сайті Громадської організації «Освітній центр «Довкілля», вчителі їх «скачують» в електронному вигляді. Але це не розв'язує проблему забезпечення цілісності знань учнів, формування природовідповідно високих рівнів їх інтелекту, звички мислення діяти по закону. Підручники, які відповідають ДС, умові безпеки держави, свідомості дітей, їхнього психічного здоров'я, мають бути видані за державні кошти. При підручниках, що сегментують свідомість дітей, заклики до боротьби із сепаратизмом, корупцією і ін. звучать як чисте лукавство.

Література

1. Ильченко В.Р. Модернизация содержания образования как национальная проблема / В.Р. Ильченко, К.Ж. Гуз // Педагогика. – 2011. – № 4. – С. 3–8.
2. Гуз К.Ж. Теоретичні та методичні основи формування в учнів цілісності знань про природу / К.Ж. Гуз. – Полтава : Довкілля-К, 2004. – 472 с

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СТОСОВНО ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ

*О.С. Їжаченко
Полтава, Україна*

Після розробки класифікації управлінських технологій з'явилася можливість оцінити роль технологізації управління в підвищенні ефективності роботи підприємства в розрізі окремих чинників та типів управлінських технологій.

Емпіричні дослідження стосовно використання інноваційних управлінських технологій здійснювали А. Забродин, В. Пирогов, С. Зав'ялов, Г. Мукушев, Н. Сас та інші.

Для отримання цих оцінок ми провели анкетне опитування директорів підприємств (табл. 1).

У графі «Оцінка значущості фактора ефективності» респонденти повинні були дати свою оцінку значимості чинника ефективності управлінської технології в балах за наступною шкалою: 0 – нульовий прояв фактора, 1 – мінімальне, 2 – середня, 3 – повне прояв фактора.

Таблиця 1

Оцінка значущості фактора ефективності управлінських технологій

Фактор ефективності управлінських технологій	Ступінь прояву фактора ефективності залежно від типу управлінської технології			
	Регулярні технології		Нерегулярні технології	
	Без варіантні технології	Варіантні технології	Періодичні технології	Разові технології
1. Раціоналізація і спеціалізація управлінської	Мінімальний прояв фактору	Повний прояв фактору	Повний прояв фактору	Середній прояв фактору